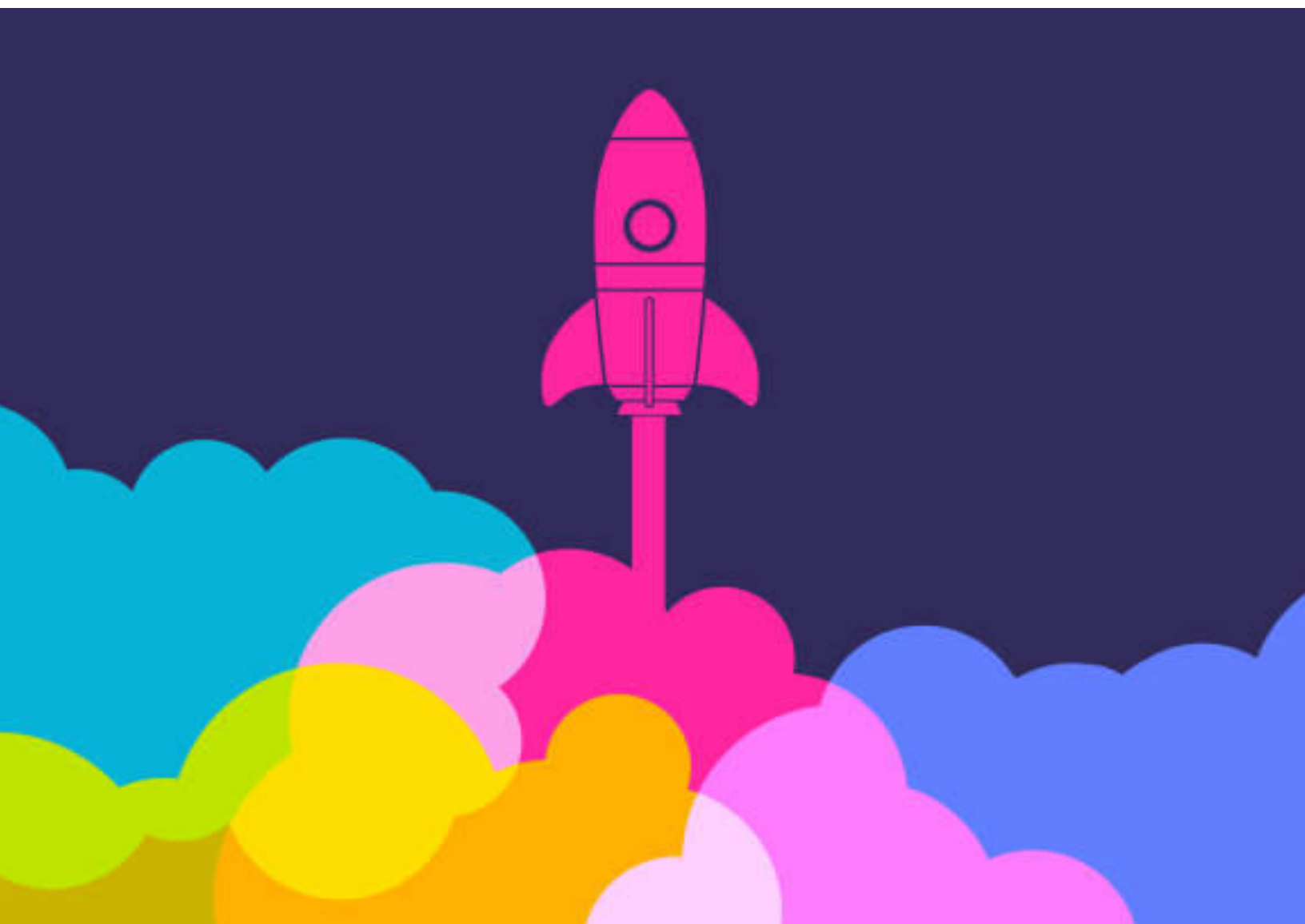




BẢN TIN

# KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

Số 31.2021



## TIN TỨC SỰ KIỆN

- 01 Chương trình ươm tạo doanh nghiệp tạo tác động xã hội trực tuyến
- 02 Cuộc thi khởi nghiệp toàn cầu với tổng giải thưởng 23.000 USD
- 03 Chiến lược phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo giai đoạn 2021-2030: xác định rõ các định hướng đột phá
- 04 Hội báo Tuần lễ đổi mới sáng tạo và Ngày hội khởi nghiệp Hải Phòng (TECHFEST HAIPHONG 2021)

## KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

- 05 Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo Việt Nam năm 2020
- 06 "Những thung lũng silicon" mới của Mỹ Latinh làm nổi bật tương lai đổi mới của khu vực

## KIẾN THỨC KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

- 07 Khung hoạch định và thực thi chính sách khởi nghiệp của UNCTAD: khung chính sách khởi nghiệp quốc gia



### CỤC THÔNG TIN KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ QUỐC GIA

24 Lý Thường Kiệt, Hoàn Kiếm, Hà Nội  
Tel: (024) 38262718

# CHƯƠNG TRÌNH ƯƠM TẠO DOANH NGHIỆP TẠO TÁC ĐỘNG XÃ HỘI TRỰC TUYẾN

Baodautu.vn - Chương trình ươm tạo doanh nghiệp khởi nghiệp năm nay - Pursuing Purpose 2021 sẽ do Seed Planter phối hợp cùng Đại sứ quán Canada tại Việt Nam tổ chức theo hình thức trực tuyến vào tháng 9 tới.



Mùa thứ 3 của Chương trình Pursuing Purpose 2021 có chủ đề “Tiếp thêm sức bật - Góp tay cùng bạn vì một tương lai bền vững”.

Các doanh nghiệp tham gia sẽ được trang bị những kiến thức cần thiết và các mối quan hệ để phát triển mô hình doanh nghiệp tạo tác động của mình cùng với 5 tháng đào tạo huấn luyện.

Mạng lưới hơn 100 cố vấn và chuyên gia thuộc nhiều lĩnh vực cũng được quy tụ nhằm hỗ trợ, tư vấn cho các startup trong quá trình kiểm chứng mô hình kinh doanh, đưa sản phẩm ra thị trường.

Ngoài ra, các doanh nghiệp tạo tác động xã hội tham gia Pursuing Purpose 2021 cũng sẽ có cơ hội nhận được khoản hỗ trợ tài chính lên đến 100 triệu đồng.

Theo ban tổ chức, để được tham gia Chương trình, doanh nghiệp phải đang giải quyết một vấn đề xã hội, môi trường cụ thể thông qua mô hình kinh doanh cần có đội ngũ ít nhất 2 thành viên.

Doanh nghiệp cũng phải có sản phẩm hoặc có sản phẩm mẫu thử nghiệm cũng như cam kết đưa

sản phẩm ra thị trường trong vòng một năm tới.

Qua 2 mùa tổ chức, Pursuing Purpose đã cùng hơn 20 chuyên gia chia sẻ kiến thức, kinh nghiệm giúp 12 doanh nghiệp phát triển sản phẩm phù hợp và định hình mô hình kinh doanh tối ưu, tiêu biểu có thể kể đến Ve Chai Chú Hỏa, Tương Bần Tuệ Viên, Pando,...

Bắt đầu ý tưởng cách đây 8 năm nhưng với ít kinh nghiệm, Nguyễn Vạn Tiến, nhà sáng lập kiêm giám đốc điều hành dự án Ve Chai Chú Hỏa đã mất một thời gian dài tìm mô hình kinh doanh.

Sau một thời gian cứ làm lụi làm, vấp ngã vì thiếu kỹ năng quản lý, kỹ năng xây dựng doanh nghiệp, Vạn Tiến đã mở rộng mạng lưới kết nối tới các chuyên gia để tìm lời khuyên và tình cờ tham gia được chương trình Pursuing Purpose.

Từ những nhận xét thẳng thắn của các cố vấn, nhà sáng lập này đã bắt đầu cải thiện kế hoạch xây dựng thương hiệu, tuyển dụng và đào tạo cũng như truyền thông để mở rộng hoạt động kinh doanh.

Sau khi chính thức đăng kí thương hiệu, Ve Chai Chú Hỏa đã hợp tác với hàng loạt thương hiệu như 7Eleven, VinMart, Texas Chicken cũng như các hộ gia đình, doanh nghiệp, bệnh viện tại TP. HCM, hướng tới các giải pháp xử lý rác thải thân thiện môi trường trên phạm vi lớn hơn.

Doanh nghiệp này duy trì hoạt động với 3 mục đích chính gồm thay đổi thói quen - hành vi phân loại rác tại nguồn cho người dân, thay đổi mô hình kinh doanh phế liệu truyền thống tại các thành phố lớn và hỗ trợ nhóm người yếu thế trong xã hội./.



## CUỘC THI KHỞI NGHIỆP TOÀN CẦU VỚI TỔNG GIẢI THƯỞNG 23.000 USD

*Vnexpress.net - Cuộc thi Khởi nghiệp Toàn cầu 5G & IoT Track mang đến cho startup Việt sân chơi được mệnh danh là 'thế vận hội' dành cho các nhà đầu tư mạo hiểm.*

Mới đây, Sailfish Group công bố đồng hành cùng Alibaba Cloud là nhà đăng cai tổ chức cuộc thi Create@ Alibaba Cloud Global Contest 2021 - Khởi nghiệp Toàn cầu 5G & IoT Track tại Việt Nam.

"Cú bắt tay của hai gã khổng lồ công nghệ sẽ mang đến sân chơi và cơ hội phát triển đột phá cho startup Việt", đại diện ban tổ chức cuộc thi tại Việt Nam nhận định.

Lần đầu tổ chức vào năm 2015, Create@ Alibaba Cloud Global Contest 2021 là sự kiện quốc tế dành cho các công ty khởi nghiệp về công nghệ do Alibaba Cloud khởi xướng. Từ một cuộc khi bắt nguồn từ Malaysia, Create@ Startup Contest đã dần mở rộng phạm vi sang các quốc gia Đông Nam Á như

Singapore, Indonesia, Thái Lan, Campuchia và đến năm 2021 có thêm Việt Nam. Nước ta được đánh giá là điểm đến đầu tư tiềm năng mới của khu vực Châu Á - Thái Bình Dương.

"Create@ Alibaba Cloud Global Contest 2021" là một trong những cuộc thi khởi nghiệp lớn nhất trên thế giới và được mệnh danh là 'thế vận hội' dành cho các nhà đầu tư mạo hiểm", đại diện Sailfish Group chia sẻ. Bước sang năm thứ bảy, Create@ Alibaba Cloud Global Contest 2021 đặt mục tiêu thúc đẩy khởi nghiệp sáng tạo toàn cầu. Với chủ đề năm nay là "5G và IoT Track", cuộc thi hứa hẹn tạo ra làn sóng mới trong công nghệ 5G, trí tuệ nhân tạo, điện toán đám mây, Internet vạn vật, AR/VR, chăm sóc y tế



Chân dung 3 nhà lãnh đạo của Sailfish Group.

thông minh, thành phố thông minh, năng lượng thông minh, ...

Trải qua 7 năm tổ chức, ban tổ chức cho biết, năm nay cuộc thi đã thu hút hàng chục quốc gia và hơn 100 thành phố lớn trên thế giới tham dự. Cuộc thi gồm 5 vòng từ khu vực đến quốc tế để bước tới chung kết toàn cầu. Tổng giá trị giải thưởng của cuộc thi lên tới 23.000 USD. Đến với Việt Nam, Create@ Alibaba Cloud Global Contest 2021 kỳ vọng sẽ tìm được những gương mặt khởi nghiệp tài năng, sẵn sàng đưa sáng kiến công nghệ của mình vào ứng dụng thực tế.

Trước bối cảnh diễn biến phức tạp của dịch COVID-19, vòng loại Việt Nam và khu vực Đông Nam Á sẽ diễn ra trực tuyến từ ngày 16/8 đến 22/9. Là nhà đồng đăng cai tổ chức tại Việt Nam, Sailfish Group sẽ cùng Alibaba Cloud chọn ra những công ty khởi nghiệp tiềm năng để tham dự vòng chung kết thế giới diễn ra tại Trung Quốc vào ngày 28/9.

Sailfish Group được hình thành từ khát vọng ghi danh tên tuổi Việt Nam vào bản đồ thế giới của nhà sáng lập Đoàn Đức Mạnh và hai nhà đồng sáng lập:

Shark Trần Anh Vương và Marcus Leng. Doanh nghiệp ra đời với mục tiêu "IPO là con đường tất yếu của mọi doanh nghiệp".

Là hệ sinh thái công nghệ toàn diện, Sailfish Group được lấy cảm hứng từ loài cá bơi nhanh nhất thế giới, với định hướng phát triển: "Tiên phong trong lĩnh vực công nghệ - Vì chất lượng cuộc sống con người".

"Cùng với Sailfish, các startup lĩnh vực công nghệ sẽ tham gia vào một hệ sinh thái toàn diện và được hỗ trợ về nguồn vốn, nhân lực, vận hành, ... nhằm hướng đến mục tiêu IPO trong tương lai gần", ông Đoàn Đức Mạnh - Chủ tịch Hội đồng quản trị Sailfish Group chia sẻ./.



# CHIẾN LƯỢC PHÁT TRIỂN KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ VÀ ĐỔI MỚI SÁNG TẠO GIAI ĐOẠN 2021-2030: XÁC ĐỊNH RÕ CÁC ĐỊNH HƯỚNG ĐỘT PHÁ

*Most.gov.vn - Xây dựng Chiến lược phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo (KH,CN&ĐMST) giai đoạn 2021-2030 là nhiệm vụ quan trọng không chỉ của riêng ngành KH&CN mà còn là của tất cả các ngành, các cấp. Do đó, rất cần sự chủ động tham gia tích cực và sự đồng hành xuyên suốt của tất cả các bộ, ngành, địa phương, doanh nghiệp, viện nghiên cứu, trường đại học... trong quá trình xây dựng và triển khai Chiến lược sau này.*

Đó là phát biểu của đồng chí Huỳnh Thành Đạt - Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ, Trưởng Ban Soạn thảo Chiến lược tại Phiên họp của Ban Soạn thảo Chiến lược phát triển KH,CN&ĐMST giai đoạn 2021-2030 (Chiến lược) diễn ra ngày 20/8/2021. Phiên họp được tổ chức bằng hình thức trực tuyến dưới sự chủ trì của Bộ trưởng Huỳnh Thành Đạt.

Cùng dự Phiên họp có đồng chí Bùi Thế Duy - Ủy viên dự khuyết BCH Trung ương Đảng, Thứ trưởng Bộ KH&CN, Phó Trưởng Ban Soạn thảo, Tổ trưởng Tổ Biên tập; 60 đại biểu là thành viên Ban Soạn thảo, Tổ Biên tập, Thường trực Tổ Biên tập và một số chuyên gia, nhà khoa học, nhà quản lý.

Theo Bộ trưởng, việc xây dựng Chiến lược phát triển KH,CN&ĐMST giai đoạn 2021-2030 là một bước cụ thể hoá các nội dung về KH,CN&ĐMST được đề cập trong các chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước và được nhấn mạnh trong Chiến lược phát triển kinh tế-xã hội 10 năm 2021-2030. “Đây là một nhiệm vụ quan trọng không chỉ của riêng ngành KH&CN mà còn là của tất cả các ngành, các cấp. Do đó, rất cần có sự chủ động tham gia tích cực và sự đồng hành xuyên suốt của tất cả các bộ, ngành, địa phương, doanh nghiệp, viện nghiên cứu, trường đại học... trong quá trình xây dựng và triển khai Chiến lược sau này”, Bộ trưởng nhấn mạnh.



Đồng chí Bùi Thế Duy - Thứ trưởng Bộ KH&CN, Phó Trưởng Ban Soạn thảo, Tổ trưởng Tổ Biên tập trao đổi, làm rõ thêm một số nội dung của Chiến lược.

Một số vấn đề chính trong Chiến lược được thể hiện đậm nét. Cụ thể, Chiến lược khẳng định vai trò của KH,CN&ĐMST như một đột phá chiến lược, là động lực chính của tăng trưởng kinh tế. Phát triển mạnh mẽ KH,CN&ĐMST để tạo bứt phá về năng suất, chất lượng, hiệu quả và sức cạnh tranh để phát triển kinh tế-xã hội nhanh và bền vững. Chiến lược bổ sung nội hàm về ĐMST là cầu nối đưa KH&CN vào phục vụ phát triển kinh tế-xã hội, trong đó, doanh nghiệp giữ vai trò trung tâm. Thúc đẩy năng lực hấp thụ, làm chủ và lan toả công nghệ của doanh nghiệp bên cạnh việc theo đuổi đổi mới công nghệ, phát



Phiên họp được tổ chức bằng hình thức trực tuyến với sự tham dự của 60 đại biểu.

triển công nghệ mới và mở rộng đường biên công nghệ. Cùng với đó, tập trung xây dựng thể chế, cơ chế, chính sách đặc thù vượt trội, thúc đẩy ứng dụng, chuyển giao công nghệ; chú trọng tháo gỡ các rào cản về hệ thống luật pháp và chính sách kinh tế, tài chính đối với hoạt động KH,CN&ĐMST; cho phép thực hiện cơ chế thử nghiệm chính sách mới, chấp nhận rủi ro trong việc triển khai và ứng dụng công nghệ mới, ĐMST, mô hình kinh doanh mới.

Đồng thời, thúc đẩy xã hội hoá các nguồn đầu tư cho KH,CN&ĐMST, đặc biệt từ doanh nghiệp; phát triển và nâng cao hiệu quả hoạt động của hệ thống ĐMST quốc gia, hệ sinh thái khởi nghiệp ĐMST, lấy doanh nghiệp làm trung tâm; gắn kết chặt chẽ khoa học xã hội và nhân văn với khoa học tự nhiên, khoa học kỹ thuật và công nghệ trong quá trình triển khai các nhiệm vụ phát triển kinh tế-xã hội; Chiến lược cũng xác định rõ các chỉ tiêu, chương trình hành động để ứng dụng và phát triển KH,CN&ĐMST trong mọi mặt hoạt động ở các cấp, ngành và địa phương.

Tại Phiên họp, các thành viên Ban Soạn thảo đã

tập trung đánh giá kết quả thực hiện Chiến lược phát triển KH&CN giai đoạn 2011-2020 và đóng góp ý kiến đối với nội dung được trình bày trong dự thảo Chiến lược phát triển KH,CN&ĐMST giai đoạn 2021-2030 và dự thảo Tờ trình Thủ tướng Chính phủ.

Các thành viên Ban Soạn thảo đều nhất trí cao với dự thảo Tờ trình Thủ tướng Chính phủ, dự thảo Quyết định phê duyệt Chiến lược phát triển KH,CN&ĐMST giai đoạn 2021-2030 và dự thảo Báo cáo thuyết minh xây dựng Chiến lược./.



# HỌP BÁO TUẦN LỄ ĐỔI MỚI SÁNG TẠO VÀ NGÀY HỘI KHỞI NGHIỆP HẢI PHÒNG (TECHFEST HAIPHONG 2021)

Most.gov.vn - Chiều 19/8, tại Sở Khoa học và Công nghệ (KH&CN) Hải Phòng diễn ra buổi họp báo Tuần lễ đổi mới sáng tạo (ĐMST) và Ngày hội khởi nghiệp Hải Phòng (Techfest Haiphong 2021) dưới sự chủ trì của Giám đốc Sở KH&CN, Trần Quang Tuấn.



Giám đốc Sở KH&CN Trần Quang Tuấn chủ trì buổi họp báo.

Tham dự buổi họp báo còn có đồng chí Nguyễn Thị Thanh Nhân - Phó Hiệu trưởng Trường Đại học Hải Phòng, đồng chí Lê Khắc Nguyên Anh - Phó Bí thư Thành đoàn Hải Phòng, đồng chí Nguyễn Đình Vinh - Giám đốc Trung tâm Phát triển KH&CN và ĐMST, cùng các phóng viên báo chí trên địa bàn thành phố.

Tuần lễ đổi mới sáng tạo và Ngày hội khởi nghiệp Hải Phòng (TECHFEST HAIPHONG 2021) là hoạt động sự kiện khoa học và công nghệ do Sở KH&CN Hải Phòng phối hợp với Thành đoàn, Trường Đại học Hải Phòng tổ chức nhằm truyền cảm hứng tạo động lực lan tỏa trong xã hội, giới thiệu và tôn vinh những thành tựu nổi bật của hoạt động đổi mới sáng tạo trong và ngoài thành phố; kết nối hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo địa phương và quảng bá, thúc đẩy kết nối đầu tư, kết nối kinh doanh trong lĩnh vực này.

Điểm đặc biệt của Techfest Haiphong 2021 là nhấn mạnh vai trò trung tâm của doanh nghiệp. Sự

kiện năm nay không chỉ tập trung vào nhóm doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo mà còn tập trung vào các tập đoàn công nghệ, các doanh nghiệp FDI, các doanh nghiệp KHCN nơi đang diễn ra hoạt động ĐMST mạnh mẽ.

Tuần lễ dự kiến khai mạc ngày 28/9/2021, với các hoạt động như khai mạc triển lãm trực tuyến Đổi mới sáng tạo và Khởi nghiệp, hội thảo trực tuyến chủ đề “Vai trò đổi mới sáng tạo trong sự phát triển và tái cấu trúc doanh nghiệp thời kỳ bình thường mới”, “Diễn đàn trực tuyến đối thoại chính sách hỗ trợ doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo và doanh nghiệp vừa và nhỏ đổi mới sáng tạo”. Điểm nhấn của Tuần lễ là lễ ra mắt triển lãm trực tuyến: Đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp. Ban tổ chức đã sử dụng nền tảng triển lãm online đầu tiên tại Việt Nam được thiết kế chuyên nghiệp với các tính năng vượt trội dành cho doanh nghiệp trưng bày, giới thiệu sản phẩm và khách tham quan. Các hoạt động bên lề bao gồm lễ khai mạc, hội thảo, diễn đàn cũng được thu hình và livestream đa nền tảng và được phát trên phòng hội thảo ảo tại nền tảng triển lãm online.

Phát biểu tại buổi họp báo, đồng chí Trần Quang Tuấn nhấn mạnh vai trò của truyền thông đối với việc tuyên truyền và lan tỏa những hiệu ứng tích cực của Techfest Haiphong 2021. Sở KH&CN và các đơn vị phối hợp sẽ đảm bảo tạo điều kiện thuận lợi nhất, cung cấp thông tin đầy đủ và chính xác để hoạt động tác nghiệp, truyền thông của các cơ quan báo chí được kịp thời, chuyên nghiệp; góp phần đưa hoạt động khởi nghiệp ĐMST thành phố đến gần hơn với bạn bè trong nước và quốc tế./.



# HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO VIỆT NAM NĂM 2020

Mặc dù chịu ảnh hưởng của dịch bệnh COVID-19 nhưng hệ sinh thái khởi nghiệp Việt Nam trong năm 2020 vẫn có những tín hiệu tăng trưởng khả quan. Năm 2020, tổng giá trị đầu tư cho khởi nghiệp ước đạt hơn 310 triệu USD. Việt Nam cũng ghi nhận sự xuất hiện của doanh nghiệp khởi nghiệp Kỳ Lân thứ hai là Công ty cổ phần Giải pháp thanh toán Việt Nam (VNPAY) được định giá hơn 1 tỷ USD và khoảng 10 doanh nghiệp khởi nghiệp có định giá trên 100 triệu USD

## Những kết quả ban đầu

Trong năm qua, môi trường pháp lý cho phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo (ĐMST) quốc gia cơ bản đã hình thành, tạo điều kiện cho các yếu tố của thị trường công nghệ phát triển đặc biệt ở các khâu: thành lập tổ chức trung gian, định giá tài sản trí tuệ, giao quyền sở hữu kết quả khoa học và công nghệ (KH&CN) cho cơ quan chủ trì, phân chia lợi ích sau thương mại hóa.

Đề án “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp ĐMST đến năm 2025” tiếp tục được triển khai hiệu quả, góp phần từng bước xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp sáng tạo bền vững và phát triển. Đến nay, đã có 59 địa phương ban hành kế hoạch triển khai Đề án, tuyển chọn được 58 đơn vị chủ trì và 44 đơn vị phối hợp có năng lực, kinh nghiệm triển khai 82 nhiệm vụ của Đề án trên khắp cả nước.

Cổng thông tin khởi nghiệp sáng tạo quốc gia đã vận hành hiệu quả với gần 2 triệu lượt truy cập và 1.500 thông tin dữ liệu về hệ sinh thái khởi nghiệp sáng tạo. Có 23 tỉnh/ thành phố xây dựng và vận hành cổng thông tin khởi nghiệp sáng tạo của địa phương.

Cuối năm 2020, Việt Nam nổi lên như một trung tâm khởi nghiệp khi 33 quỹ đầu tư cam kết rót cho các doanh nghiệp khởi nghiệp Việt Nam 815 triệu USD trong vòng 5 năm tới tại Diễn đàn Quỹ đầu tư khởi nghiệp sáng tạo Việt Nam (Vietnam Venture Summit 2020). Hầu hết là các quỹ nước ngoài đang hoạt động tích cực tại Việt Nam như CyberAgent

Capital, AlphaJWC, Monk’s Hill Ventures, 500 Startups, Beenext, Smilegate Investment và Access Ventures. Ngoài ra, còn có sự tham gia của một số quỹ trong nước như VinaCapital Venture, Do Ventures và Viet Capital Ventures.

## HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP ĐMST VIỆT NAM NĂM 2020

**Giai đoạn:** Hội nhập

**Xếp hạng** (StartupBlink):

- Đứng thứ 59/ 100 hệ sinh thái
- Hà Nội: 196/ 1.000 thành phố
- TP. HCM: 225/ 1.000 thành phố

**Doanh nghiệp khởi nghiệp**

- Số lượng: hơn 3.000 doanh nghiệp
- Kỳ Lân: 2 doanh nghiệp (VNG và VNPAY)

**Tổ chức hỗ trợ**

- Tổ chức thúc đẩy kinh doanh: 57
- Vườn ươm: 25
- Khu làm việc chung: 170
- Quỹ đầu tư: 61 quỹ (50 quỹ nước ngoài, 11 quỹ trong nước)

**Chỉ số dễ dàng kinh doanh:** 70/190 nền kinh tế (WB)

**Độ tuổi trung bình:** 31,9 (The world Fact Book. CIA); 68,7% dân số tham gia lực lượng lao động (International Labor Organization).

Việt Nam được đánh giá là thị trường tiềm năng đối với các nhà đầu tư công nghệ tiếp sau Ấn Độ. Theo Cento Venture, trong nửa đầu năm 2020, Việt Nam chỉ nhận được 166 triệu USD đầu tư, thấp hơn nhiều so với mức 2,8 tỷ USD của Ấn Độ.

Theo Báo cáo Xếp hạng Hệ sinh thái khởi nghiệp toàn cầu của Startup Blink, năm 2020, Việt Nam tăng liền 13 bậc lên vị trí thứ 59 trên thế giới. Tính riêng theo từng thành phố, Thủ đô Hà Nội lọt top 200 thành phố khởi nghiệp trên toàn cầu (tăng 33 bậc, đứng thứ 196); TP. HCM lần đầu được xếp hạng, đứng thứ 225. Theo đánh giá từ các chuyên gia, hệ sinh thái khởi nghiệp Việt Nam phát triển mạnh nhờ quy mô

của nền kinh tế quốc gia đang ngày một mở rộng.

Tuy nhiên, so với các nước trong khu vực Đông Nam Á, điểm số của Việt Nam vẫn giữ khoảng cách tương đối xa (Bảng 1). Do đó, để thực sự trở thành một trung tâm khởi nghiệp có vị thế, Việt Nam sẽ cần tới những chính sách mở trong bối cảnh toàn cầu hóa, cũng như các doanh nghiệp khởi nghiệp (DNKN) “hạt giống” có sức cạnh tranh trên thị trường.

**Bảng 1.** Xếp hạng hệ sinh thái khởi nghiệp của một số quốc gia Đông Nam Á

Xếp hạng	Quốc gia	Thay đổi xếp hạng so với 2019	Điểm số lượng*	Điểm chất lượng**	Điểm môi trường kinh doanh	Tổng điểm
16	Singapo	+5	1.72	3.72	3.12	8.569
48	Malaixia	-1	0.24	0.59	2.37	3.195
50	Thái Lan	-17	0.41	0.86	1.68	2.948
53	Philippin	+1	0.43	0.72	1.64	2.789
54	Indônêxia	-13	0.22	1.15	1.12	2.485
59	Việt Nam	+13	0.12	0.58	0.95	1.653

Nguồn: Startup Ecosystem Rankings 2020, Startup Blink

\* Số lượng DNKN và tổ chức hỗ trợ khởi nghiệp

\*\* Chất lượng của DNKN và tổ chức hỗ trợ khởi nghiệp

### Doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Hiện nay có khoảng hơn 3.000 doanh nghiệp khởi nghiệp ĐMST tại Việt Nam [4]. Chất lượng của các doanh nghiệp khởi nghiệp ĐMST cũng ngày càng tăng cao, thể hiện ở quy mô các thương vụ đầu tư, số lượng vườn ươm, tổ chức tăng tốc khởi nghiệp, khu làm việc chung phát triển mạnh mẽ. Một số lĩnh vực hoạt động nổi bật của doanh nghiệp khởi nghiệp ĐMST tại Việt Nam năm 2020 như sau:

**Công nghệ tài chính (Fintech):** Việt Nam có 39 tổ chức cung cấp dịch vụ thanh toán phi ngân hàng, trong đó 5 ví điện tử lớn nhất là: MoMo, Payoo,

Moca, Zalo Pay và ViettelPay. Mặc dù các doanh nghiệp khởi nghiệp trong lĩnh vực thanh toán vẫn tăng trưởng và thu hút được sự quan tâm của nhà đầu tư nhưng tăng trưởng mạnh mẽ nhất lại được ghi nhận ở mảng cho vay P2P và blockchain/mã hóa. Nếu như ở năm 2017, hai mảng nói trên chỉ có dưới 5 doanh nghiệp, đến năm 2020, đã tăng lên 15 doanh nghiệp. Một số nền tảng cho vay P2P tại Việt Nam bao gồm: Tima, vay mượn, Interloan và HuyDong.com, Money Bank và Growth Wealt. Bên cạnh đó, trong ba năm gần đây, Việt Nam cũng đón thêm các doanh nghiệp khởi nghiệp trong lĩnh vực

công nghệ bảo hiểm (insurtech), ngân hàng số và tài trợ cho doanh nghiệp vừa và nhỏ (DNNVV). Ba mảng kinh doanh này chưa tồn tại ở năm 2017.

Mặc dù có nhiều điểm sáng, mảng công nghệ tài chính ở Việt Nam vẫn được đánh giá còn khá khiêm tốn. Các mảng kinh doanh quản lý tín dụng/chăm sóc điểm tín dụng/dữ liệu hay gọi vốn cộng đồng vẫn có ít DNKN tham gia.

**Công nghệ giáo dục (Edtech):** dưới tác động của dịch COVID-19, xu hướng giáo dục trực tuyến đã được đón nhận mạnh mẽ và đây là khoảng thời gian chín muồi để các DNKN Edtech Việt Nam “cất cánh”. Việt Nam có 146 DNKN hoạt động trong lĩnh vực Edtech. Các doanh nghiệp này thuộc 11 phân khúc khác nhau, gồm: hệ thống quản lý học tập (Vooy, VNPT School, Kids Online, ...); mô hình giáo dục trẻ em (Monkey Junior, ...); nền tảng cung cấp khóa học online đại chúng (Edumall, Kyna.vn, FUNiX và Unica); công cụ hỗ trợ học tập (LiKA, Bigschool); nền tảng học ngoại ngữ (Topica Native, ELSA Speak, 123 Tiếng Anh, Rockit Online và Antoree); nền tảng giáo dục cho doanh nghiệp (MANA); mô hình giáo dục kết hợp (Got It); mô hình trường học kiểu mới (Everest Education); hệ thống quản lý trường học (VNPT School và SMAS); nền tảng học công nghệ thông tin (CoderSchool, Mclass, Code4Startup,...) và mô hình luyện thi (Violympic, Học Mãi, Viettel Stuydy, Moon, Tuyển sinh 247 và goIOE), ...

**Công nghệ nông nghiệp (Agritech):** sự phát triển của nông nghiệp thông minh là đòi hỏi tất yếu đối với ngành nông nghiệp thế giới cũng như ở Việt Nam. Lĩnh vực nông nghiệp hiện nay được rất nhiều DNKN quan tâm. Nhiều công nghệ cao đã được ứng dụng trong lĩnh vực nông nghiệp và đó chính là tiềm năng cho các doanh nghiệp đổi mới sáng tạo, đưa sản phẩm ra thị trường, không chỉ ở trong nước mà cả ở nước ngoài. Việt Nam hiện có 24 DNKN hoạt động trong lĩnh vực Agritech với một số doanh nghiệp khởi nghiệp hàng đầu như: Entobel (sản xuất protein và chất béo bằng cách ép đùn thịt côn trùng);

Mimosatek (công nghệ để tối ưu hóa nông nghiệp và cắt giảm chi phí thông qua IoT); AgrHub (cung cấp các thiết bị để thu thập dữ liệu trang trại trên thiết bị di động nhằm mục đích giám sát và tự động hóa); Hachi (cung cấp giải pháp trồng trọt và tưới tiêu cho nông nghiệp hộ gia đình tại Việt Nam); Thuocthuysan (nhà phân phối trực tuyến các sản phẩm nuôi trồng thủy sản cho người nuôi cá tại Việt Nam), ...



**Internet vạn vật (IoT):** trong cuộc CMCN 4.0, IoT đóng vai trò như là “huyết mạch” của hệ thống. Tuy nhiên, hoạt động khởi nghiệp trong lĩnh vực này tại Việt Nam vẫn còn khá lặng lẽ so với các lĩnh vực khác. Việt Nam có 24 doanh nghiệp khởi nghiệp hoạt động trong lĩnh vực IoT với các doanh nghiệp hàng đầu là: Mimosatek (công nghệ cung cấp để tối ưu hóa nông nghiệp và cắt giảm chi phí thông qua IoT); Multi Vietnam (sản xuất kính đa năng dựa trên IoT dùng trong công nghiệp); JAVISCO (phát triển các giải pháp tự động hóa cho các ứng dụng dân dụng); Axiomtek (sản xuất các sản phẩm và giải pháp hỗ trợ IoT); Situral (sản xuất máy đo áp suất); Lineable (cung cấp một thiết bị đeo để theo dõi vị trí nhắm mục tiêu đến trẻ sơ sinh); Pente Technologies (phát triển các giải pháp hỗ trợ dựa trên IoT cho người tiêu dùng và các ứng dụng doanh nghiệp),...

**Trí tuệ nhân tạo (AI):** hoạt động khởi nghiệp trong lĩnh vực AI của Việt Nam diễn ra khá sôi động với 91 DNKN hoạt động trong lĩnh vực này. Các DNKN lĩnh vực AI hàng đầu gồm: Cốc Cốc (công cụ tìm kiếm dựa trên từ khóa được điều khiển bởi AI); Point Avenue (nhà cung cấp gia sư, các dịch vụ giáo

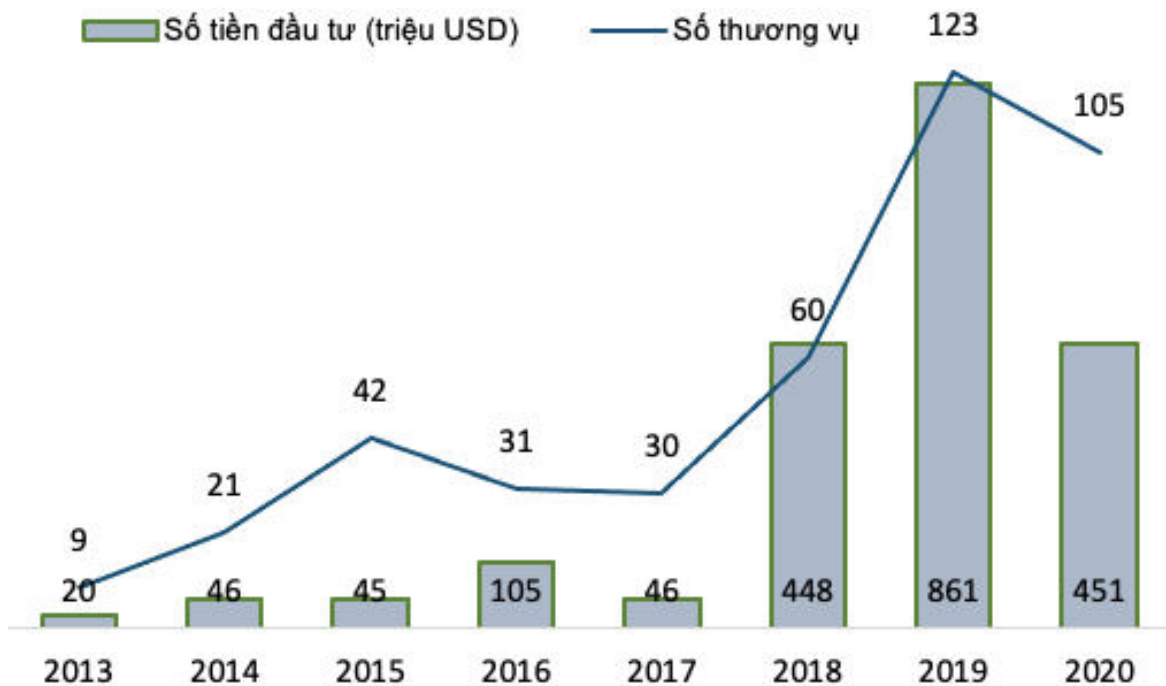
dục và các sản phẩm giáo dục tích hợp dựa trên AI); JobHop (cung cấp giải pháp theo dõi ứng viên cho các doanh nghiệp); Computer Vision (cung cấp các API thị giác máy tính để xây dựng các ứng dụng học máy); BotBanHang (cung cấp nền tảng chatbot bán hàng và tiếp thị), ...

### Hoạt động tài chính cho khởi nghiệp ĐMST

Số lượng các quỹ đầu tư mạo hiểm và nhà đầu tư cá nhân có sự tăng trưởng cao và hoạt động bài bản hơn các năm trước. Hiện, có 61 quỹ đầu tư hoạt động ở Việt Nam, tăng 50% so với năm 2018. Phần lớn trong số này là các quỹ đầu tư nước ngoài và có 11 quỹ đầu tư trong nước. Theo Báo cáo “Đổi mới sáng tạo và đầu tư công nghệ Việt Nam năm 2020”

do Quỹ Do Ventures và Trung tâm Đổi mới sáng tạo quốc gia (NIC) đồng phát hành, tổng số vốn đầu tư vào các DNKN công nghệ Việt Nam đạt 451 triệu USD, giảm 48% so với năm 2019 (Hình 1). Sự suy giảm này chủ yếu do sự vắng bóng của các khoản đầu tư đáng kể đã được các công ty lớn khép lại trong năm trước. Giá trị các thương vụ lớn (Series C+) giảm mạnh gần 3 lần trong bối cảnh quy mô và số lượng giao dịch giai đoạn đầu tăng lên. Số lượng các khoản đầu tư giảm ở mức 17%, trong đó ghi nhận 60 thương vụ vào nửa cuối năm - con số tương đương với cùng kỳ năm trước. Sau giai đoạn sụt giảm mạnh vào quý I/2021, hoạt động đầu tư mạo hiểm bắt đầu hồi phục từ quý II trở đi.

**Hình 1.** Số thương vụ đầu tư và tổng số tiền đầu tư vào các DNKN Việt Nam

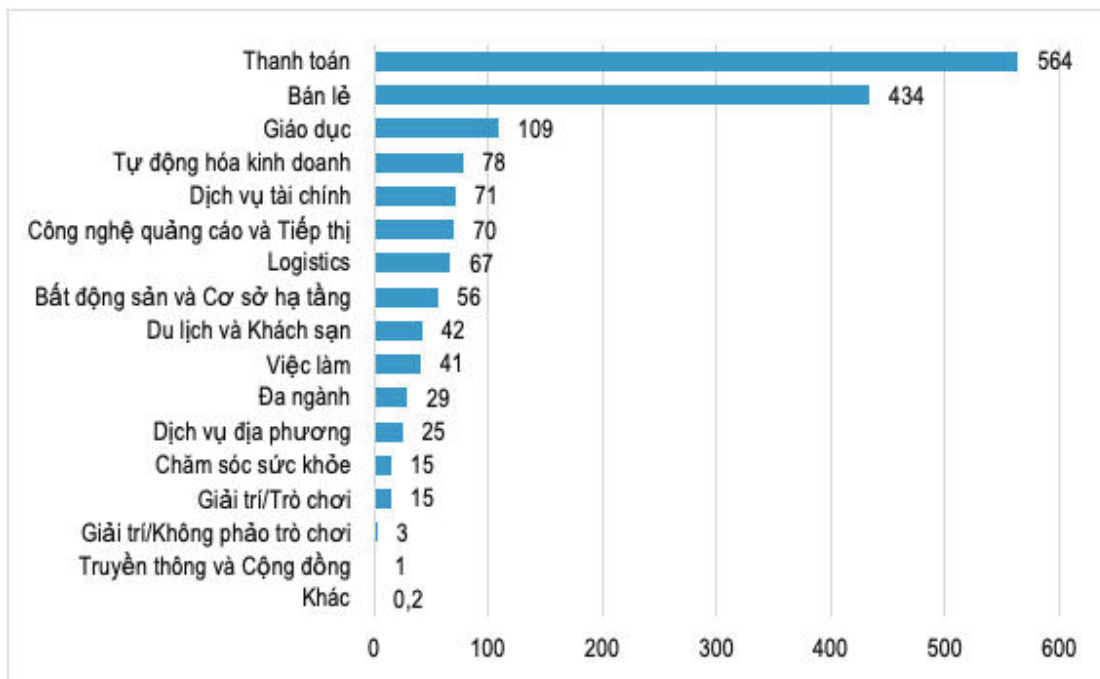


Nguồn: Do Ventures (2020), Vietnam Innovation and Tech Investment Report 2020

Thanh toán và bán lẻ tiếp tục là lĩnh vực nhận được nhiều nhất những khoản đầu tư giá trị lớn nhờ vai trò chủ chốt trong sự phát triển của nền kinh tế Internet. Một số ngành như HRTech (công nghệ nhân sự), PropTech (công nghệ bất động sản) tiếp tục thu

hút vốn đầu tư, trong khi các ngành như EdTech (công nghệ giáo dục), MedTech (công nghệ y tế), và SaaS (phần mềm dạng dịch vụ) đang tăng dần lên do sự thay đổi trong hành vi của người tiêu dùng và các doanh nghiệp sau COVID-19 (Hình 2.).

**Hình 2.** Các lĩnh vực hàng đầu của Việt Nam theo vốn đầu tư năm 2020 (triệu USD)



Nguồn: NIC, Do Ventures, Vietnam Innovation & Tech Investment Report 2020

Trong bối cảnh khó khăn chung của các nền kinh tế toàn cầu bởi đại dịch COVID-19, số lượng nhà đầu tư nước ngoài giảm nhẹ trong năm 2020 cho thấy Việt Nam vẫn là điểm đến thu hút các nhà đầu tư. Hoạt động mạnh mẽ nhất đến từ các nhà đầu tư trong nước và các nhà đầu tư đến từ Hàn Quốc và Singapore, trong khi đó số lượng các nhà đầu tư đến từ Nhật Bản giảm đáng kể.

Các tập đoàn lớn, ngân hàng lớn cũng tiếp tục tham gia huy động, sử dụng nguồn lực tài chính lớn cho khởi nghiệp ĐMST. Ngoài những Quỹ từ các tập đoàn đã được thành lập và đi vào hoạt động từ các năm trước, Quỹ Sáng tạo CMC, FPT Ventures, Viettel Venture, hay Quỹ tăng tốc khởi nghiệp Việt Nam (VIISA) hoạt động với 4 nhà đầu tư chính là FPT, Dragon Capital Group, Tập đoàn Hanwha (Hàn Quốc) và Công ty cổ phần Chứng khoán BIDV), năm 2019 tập đoàn VinGroup đã thành lập Quỹ Nghiên cứu ứng dụng VinTech (VinTech City) vào tháng 5/2019 và đã đi vào triển khai đầu tư cho các doanh nghiệp, doanh nghiệp KH&CN. Một quỹ khác được

thành lập vào năm 2019 là Next100, một nhánh đầu tư của Tập đoàn Technopreneurs NextTech. Đó là một quỹ khởi nghiệp giai đoạn đầu 10 triệu USD với mục tiêu đầu tư 100.000 USD đến 1 triệu USD vào mỗi DNKN sáng tạo. Nhiều tập đoàn, doanh nghiệp khác cũng tích cực tham gia vào thị trường đầu tư cho khởi nghiệp sáng tạo, ví dụ như Masan, VietjetAir, ...

Các ngân hàng như VPBank và TPBank tiếp tục cung cấp các chương trình cho vay ưu đãi cho các DNKN sáng tạo. Trong khi VPBank và UP Coworking cung cấp các cơ sở miễn phí cho các doanh nghiệp DNKN đủ điều kiện. Viettel, tập đoàn nhà nước lớn nhất Việt Nam, đã điều hành và tài trợ cho nhiều sự kiện khởi nghiệp như Viet Challenge, IOT Hackathon và Viettel Advanced Solution Track.

Về mặt thu hút đầu tư, quy mô và chất lượng thương vụ đầu tư. Theo dữ liệu của thống kê từ Văn phòng Đề án 844, tổng giá trị các thương vụ đầu tư vào DNKN Việt Nam năm 2020 là 290,43 triệu USD; số lượng thương vụ đầu tư là 56; trong đó, 34

thương vụ đầu tư được công bố giá trị. Cụ thể, các lĩnh vực thu hút được nhiều vốn đầu tư (xếp theo thứ tự tổng số thương vụ giảm dần): Công nghệ tài chính: 12 thương vụ, tổng cộng 61,2 triệu USD; thương mại điện tử: 8 thương vụ, tổng cộng 143,85 triệu USD; HR (Quản trị nguồn nhân lực): 6 thương vụ, tổng cộng 36,88 triệu USD. Trong đó, 3 thương vụ có giá trị cao nhất là Tiki thuộc lĩnh vực thương mại điện tử, nhận được khoản đầu tư 130 triệu USD; Siêu Việt thuộc lĩnh vực HR, giá trị thương vụ là 34 triệu USD; Fvndit thuộc lĩnh vực công nghệ tài chính, giá trị khoản đầu tư là 30 triệu USD.



### Các tổ chức trung gian

Theo số liệu thống kê từ Văn phòng Đề án 844, cả nước hiện có 57 cơ sở ươm tạo (BI) và 25 tổ chức có triển khai các chương trình thúc đẩy kinh doanh (BA), tăng gấp 3-4 lần so với năm 2016. Ngoài các cơ sở ươm tạo tại 3 thành phố lớn, các tỉnh, thành phố có hoạt động khởi nghiệp đang phát triển cũng đã xây dựng được các cơ sở ươm tạo tại địa phương như Bình Dương, Cần Thơ, Sóc Trăng, Trà Vinh, Lâm Đồng và Thái Nguyên. Việc hình thành được các cơ sở ươm tạo tại các địa phương trên giúp doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo tiếp cận được các chương trình đào tạo, ươm tạo chuyên nghiệp, nhờ đó có thể vượt qua giai đoạn khó khăn ban đầu và phát triển ổn định, bền vững.

Số lượng lớn khu làm việc chung (co-working space) tăng từ khoảng 70 khu năm 2018 và 41 khu năm 2017 lên 170 khu năm 2020. Các khu làm việc chung tập trung chủ yếu tại Hà Nội (69 khu, chiếm

40,6%) và TP. HCM (78 khu, chiếm 45,9%). Đứng thứ ba là Đà Nẵng (17 khu làm việc chung, chiếm 10%). Ngoài ba thành phố lớn kể trên, các tỉnh có hoạt động khởi nghiệp tương đối phát triển như Thừa Thiên Huế, Quảng Nam, Hải Phòng, cũng đã hình thành khu làm việc chung, phục vụ cho nhu cầu của doanh nghiệp khởi nghiệp của tỉnh.

Đáng chú ý, những tập đoàn hàng đầu thế giới về cung cấp giải pháp khu làm việc chung cũng đã bắt đầu tiến vào thị trường Việt Nam với: Wework đến từ Hoa Kỳ, Kafnu đến từ Úc, Naked Hub đến từ Trung Quốc và Hive đến từ Hong Kong. Mỗi đơn vị trên đều đã có 1 cơ sở khu làm việc chung tại Việt Nam. Đặc biệt hơn cả là Regus, tập đoàn đa quốc gia với trụ sở tại Luxembourg, đã có 5 khu làm việc chung tại cả Hà Nội, Đà Nẵng và TP. HCM.

### Hoạt động liên kết, kết nối, truyền thông

Năm 2020, hoạt động thông tin, truyền thông về khởi nghiệp sáng tạo tại Việt Nam được thúc đẩy mạnh mẽ, không chỉ trên các trang báo/trang tin điện tử, các kênh truyền thống như phát thanh, truyền hình mà cả trên các phương tiện truyền thông mới như mạng xã hội cũng đánh dấu nhiều kết quả đáng chú ý.

**Đối với kênh báo điện tử**, hoạt động truyền thông về khởi nghiệp sáng tạo trên các trang báo, đặc biệt là báo điện tử, tiếp tục đánh dấu giai đoạn phát triển mạnh mẽ. Hầu hết các trang báo điện tử đều đưa tin về khởi nghiệp, trong đó ít nhất 13 trang báo/trang tin trung ương có chuyên mục riêng về khởi nghiệp. Một số trang báo nổi bật có hoạt động đưa tin thường xuyên về khởi nghiệp sáng tạo và được độc giả đón nhận phải kể đến: VnExpress; Diễn đàn doanh nghiệp; Báo khoa học phát triển, Thời báo kinh tế Sài Gòn, ICTNews, Cafebiz, VnEconomy, Vietnamnet, Báo đầu tư, Báo Tuổi trẻ, ....

**Đối với kênh truyền hình**, tính đến thời điểm hiện tại, có 10 chương trình truyền hình về khởi nghiệp được phát sóng. Một số chương trình nổi bật như: Chương trình “Khởi nghiệp công nghệ” phát

sóng trên VTV3; Chương trình “Sức bật Khởi nghiệp sáng tạo” phát sóng trên kênh HTV7; Chương trình Shark Tank phát sóng trên VTV3 - gọi vốn đầu tư với cam kết rót vốn 22 triệu USD cho các doanh nghiệp sau mùa thứ 3; Chương trình “Quốc gia khởi nghiệp” phát sóng trên VTV1.

**Đối với mạng xã hội**, Facebook trở thành một kênh truyền thông không thể thiếu của các tổ chức trong hệ sinh thái khởi nghiệp. Các Fanpage tiêu biểu như: Shark Tank Việt Nam, Quốc gia khởi nghiệp, Khởi nghiệp Việt Nam, Hành trình khởi nghiệp, Cà phê khởi nghiệp,... với số lượng theo dõi từ hàng chục nghìn đến hàng trăm nghìn người.

Hiện có khoảng 10 chuyên trang thông tin về khởi nghiệp. Các trang/nền tảng thông tin là nơi tổng hợp, cung cấp các thông tin, CSDL, kiến thức hữu ích liên quan đến khởi nghiệp. Cổng thông tin khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia (<https://startup.gov.vn/>) là cổng thông tin chính thống duy nhất của Chính phủ về khởi nghiệp ĐMST tại Việt Nam, cung cấp hệ thống thông tin hữu ích cho các nhà khoa học trẻ, thanh niên, sinh viên trên cả nước bao gồm: hệ thống các CSDL các DNKN, tổ chức ươm tạo, thúc đẩy kinh doanh, các quỹ đầu tư, cơ sở pháp lý, kiến thức và tư liệu phục vụ quá trình khởi nghiệp,...

Các sự kiện, cuộc thi ngày càng hướng tới mục tiêu kết nối và gọi vốn thành công cho DNKN sáng tạo, có thể kể tới như Cuộc thi Sáng tạo và Đầu tư Marubeni của Nhật Bản dành cho Startup Fintech; Cuộc thi SpaceShare Startup Talent, Hội nghị Việt Nam Venture Summit 2020, Vietnam Innovation Summit 2020, Vietnam Startup Day 2020, Festival Khởi nghiệp 2020, ...

Bên cạnh những sự kiện khởi nghiệp tiêu biểu tại ba thành phố lớn Hà Nội, Đà Nẵng và TP. Hồ Chí Minh, năm 2020 có 2 sự kiện khởi nghiệp có quy mô đó là Techfest vùng Đồng bằng sông Cửu Long tại Bến Tre và Techfest vùng Đông Nam Bộ tại TP. HCM.

Nổi bật nhất là chuỗi sự kiện Ngày hội khởi

ngiệp đổi mới sáng tạo quốc gia TECHFEST Việt Nam 2020 được tổ chức bao gồm: các sự kiện Techfest vùng, các sự kiện Techfest quốc gia, các hoạt động kết nối đầu tư, huấn luyện và rất nhiều hoạt động tại sự kiện chính diễn ra tại thành phố Hà Nội từ ngày 27-29/11/2020.



Techfest quốc gia 2020 đã thu hút sự tham gia của hơn 6500 lượt người tham dự trực tiếp và trên 50.000 lượt tham dự trực tuyến tại hơn 40 hội thảo, hội nghị, tọa đàm; thu hút sự tham gia của hơn 150 nhà đầu tư, quỹ đầu tư trong và ngoài nước với mức đầu tư đạt hơn 14 triệu USD, chưa kể đến kết quả của các hoạt động kết nối đầu tư riêng tại các vườn ươm của khu vực tư nhân, các làng công nghệ trong khuôn khổ Techfest. Sự kiện đã một lần nữa khẳng định các thành tựu từ khoa học, công nghệ và ĐMST trong thời kỳ mới sẽ là động lực thúc đẩy giúp Việt Nam ngày càng phát triển mạnh mẽ. /.

**Nguyễn Lê Hằng** (tổng hợp)

#### **Tài liệu tham khảo**

Báo cáo tổng kết năm 2020 của Văn phòng Đề án 844

Báo cáo Xếp hạng hệ sinh thái khởi nghiệp toàn cầu năm 2020 của StartupBlink

Vietnam Innovation & Tech Investment Report 2020

Hướng tới vị thế trung tâm khởi nghiệp hàng đầu khu vực Đông Nam Á (*Báo Chính phủ*)

Southeast Asia Tech Investment - H1 2020

<https://tracxn.com>



## 'NHỮNG THUNG LŨNG SILICON' MỚI CỦA MỸ LATINH LÀM NỔI BẬT TƯƠNG LAI ĐỔI MỚI CỦA KHU VỰC

*Thung lũng Silicon của California (Mỹ) từ lâu đã trở thành tâm điểm của sự đổi mới sáng tạo công nghệ toàn cầu, thu hút nhiều tài năng công nghệ hàng đầu thế giới và tạo ra những con người khổng lồ của thời đại Internet. Tuy nhiên, trong những năm gần đây, các trung tâm công nghệ mọc lên trên khắp thế giới, lần lượt nắm giữ và nuôi dưỡng những nhân tài quốc gia tốt nhất, đổi mới sáng tạo có xu hướng mang lại lợi ích cho người dân địa phương. Trong số đó, một số “Thung lũng Silicon” mới được ra đời trên khắp Châu Mỹ Latinh.*

Mặc dù sẽ còn rất lâu nữa những trung tâm công nghệ mới này có thể đóng góp ước tính 275 tỷ đô la cho nền kinh tế Mỹ hàng năm, nhưng trọng tâm của sự đổi mới này mang lại hy vọng cho sự phát triển trong tương lai của khu vực, nhờ sự hỗ trợ của các chính quyền địa phương ngày càng nhiều hơn cho công nghệ và đổi mới sáng tạo.

Có lẽ không có gì đáng ngạc nhiên khi các cụm công nghệ lớn nhất dần xuất hiện ở một số nền kinh tế lớn nhất khu vực, khi các chính phủ kêu gọi các

nguồn lực lớn hơn tham gia thiết lập cơ sở hạ tầng cần thiết, trong khi các hệ thống giáo dục phát triển cao đã có thể xoay trục nhằm áp dụng những lựa chọn giáo dục dựa trên công nghệ nhiều hơn.

Dưới đây là một số trung tâm từ khu vực mà đã được công bố là “Thung lũng Silicon” mới bao gồm các trung tâm công nghệ ở Argentina, Brazil, Chile, Colombia và Mexico.

### **CORDOBA (ARGENTINA)**

Thành phố lớn thứ hai của Argentina từ lâu đã



được coi là trung tâm đầu não về đổi mới sáng tạo công nghệ của quốc gia này, với Cụm công nghệ Cordoba được thành lập từ năm 2001, nhờ sự hỗ trợ và thúc đẩy của chính quyền địa phương và quốc gia, cũng như cơ chế quản lý cho phép các doanh nhân thành lập công ty chỉ trong 48 giờ.

Danh tiếng của Cordoba là một trung tâm công nghệ lớn của khu vực, được củng cố vào năm 2016 khi Viện sáng lập - một công ty khởi nghiệp lớn có trụ sở tại Thung lũng Silicon - thông báo thành lập một chương trình khởi nghiệp mới có trụ sở tại thành phố Argentina, cách 700 km về phía đông bắc thủ đô Buenos Aires.

Ngày nay, Trung tâm tự hào có hơn 230 công ty liên kết và có cách tiếp cận chủ động nhằm thúc đẩy hợp tác và tìm cách để các thành viên gia tăng giá trị cho các hoạt động của họ dựa trên việc xây dựng mối quan hệ với các cộng sự khác.

Trong khi đó, Viện sáng lập tham gia tích cực vào việc thúc đẩy hoạt động khởi nghiệp ở Cordoba, với một chương trình có khoảng 50 cố vấn - phần lớn là giám đốc điều hành C-suite hoặc các chuyên gia có vị trí tương đương - đến khu vực này mỗi năm để cung cấp các khóa huấn luyện chuyên sâu cho các doanh nhân giai đoạn đầu.

### **SALVADOR DE BAHÍA (BRAZIL)**

Salvador de Bahía không phải là trung tâm công nghệ lớn nhất của Brazil - danh hiệu đó thuộc về thủ đô rực rỡ của đất nước São Paulo, trong khi những nơi như Belo Horizonte và Recife cũng tự hào về các lĩnh vực công nghệ rất phát triển. Tuy nhiên, sự trỗi dậy của lĩnh vực công nghệ ở Salvador được xem như là "Thung lũng Silicon đen" của Brazil, với tên gọi đó đã ám chỉ thực tế rằng khu vực này có đặc điểm chủ yếu là người Brazil gốc Phi, cũng như hoạt động kinh doanh đang được thực hiện đặc biệt nhằm thúc đẩy các doanh nhân và các nhà lãnh đạo tư tưởng người Brazil gốc Phi.

Mặc dù Salvador không nổi tiếng như các thành phố khác ở Brazil, nhưng nó được người Brazil biết

đến như một trong những trung tâm văn hóa quan trọng nhất của đất nước và ngày càng được biết đến như một trung tâm đổi mới sáng tạo.

Vườn ươm Vale do Dendê là động lực trong cuộc cách mạng công nghệ của Salvador, ươm tạo các công ty khởi nghiệp dựa trên công nghệ và nuôi dưỡng tài năng địa phương. Với sự hỗ trợ từ Google dành cho các công ty khởi nghiệp và Quỹ dành cho các nhà sáng lập da đen đã thúc đẩy thành công một số doanh nhân người Brazil gốc Phi trên hành trình vươn tới thành công, vườn ươm hứa hẹn sẽ tiếp tục thúc đẩy đổi mới sáng tạo trong khu vực.

Vào năm 2021, mười hai công ty khởi nghiệp mới được công bố đã được chấp nhận tham gia vào Chương trình Tăng tốc Công nghệ - một chương trình đào tạo và tư vấn chuyên sâu kéo dài ba tháng, trong đó mỗi công ty được đánh giá sẽ là người thụ hưởng tiềm năng của Quỹ dành cho các nhà sáng lập da Đen, bao gồm quyền tiếp cận với một quỹ tài trợ khoảng \$ 880.000.

### **“CHILECON VALLEY” (CHILE)**

Có vẻ hơi quá khi tuyên bố Chile là Thung lũng Silicon mới. Nước này đã được đặt biệt danh là “Thung lũng Chilecon” nhờ sự gia tăng các trung tâm công nghệ ở các thành phố del Mar và Valparaiso, và quan trọng là ở thủ đô Santiago.

Một trong những vườn ươm dẫn đầu trong lĩnh vực công nghệ của Santiago là Startup Chile, tự nhận mình là “Vườn ươm hàng đầu ở Mỹ Latinh”. Không nghi ngờ gì khi Startup Chile đã có những đóng góp ấn tượng cho đổi mới sáng tạo của đất nước kể từ khi được Chính phủ Chile thành lập vào năm 2010, tự hào hỗ trợ gần 2.000 doanh nghiệp với giá trị 2,1 tỷ USD. Ngày nay startup Chile được coi là một trong 10 vườn ươm khởi nghiệp hàng đầu thế giới, với sự thành công của nó đã truyền cảm hứng cho hàng chục quốc gia khác làm theo với các sáng kiến tương tự cho các doanh nhân địa phương.

Trong khi đó, “Công viên Khoa học và Công nghệ Biobío” của Concepción hứa hẹn sẽ chuyển thành

phố đó thành địa điểm tham chiếu về đổi mới sáng tạo. Khu đất rộng 91 ha, nằm trong khuôn viên của Đại học Concepción, và nhận được sự hỗ trợ đáng kể từ chính quyền khu vực Biobío. Đây sẽ là trụ sở của các công ty dành riêng cho sự phát triển bền vững và khoa học, với mục đích đã nêu là “cải thiện chất lượng cuộc sống ở Chile và toàn thế giới.”

### **MEDELLÍN (COLOMBIA)**



Trong vài năm nay, Medellín được cộng đồng quốc tế biết đến như một thủ đô giết người tàn bạo do ma túy vào đầu những năm 1990, đang chuyển mình thành một thành phố đổi mới sáng tạo với đầy đủ cơ sở hạ tầng tiên phong được thiết kế để thúc đẩy hòa nhập xã hội.

Ngày nay, thành phố đông dân thứ hai của Colombia được nhiều người quảng cáo nổi lên như Thung lũng Silicon của Nam Mỹ, một phần nhờ vào bối cảnh khởi nghiệp năng động đang được thúc đẩy bởi vườn ươm Ruta N, có trụ sở gần Đại học Antioquia. Ruta N đã thành công trong việc liên kết các doanh nhân trong nước với nguồn vốn quốc tế, với các nhà đầu tư từ hàng chục quốc gia nước ngoài đã đầu tư kể từ khi vườn ươm được chính quyền địa phương thành lập vào năm 2009.

Thực tế Medellín đã cố gắng để có được danh tiếng như vậy nhờ có sự đổi mới đáng kể ở thủ đô Bogotá, nơi Rappi - một trong những công ty công nghệ ở Mỹ Latinh, trở thành Kỳ Lân trị giá 1 tỷ đô la đầu tiên của Colombia.

Sự thành công của cả hai thành phố, cũng như sự hỗ trợ ngày càng nhiều cho các công ty công

nghệ ở các thành phố như Barranquilla và Cali, là dấu hiệu tốt cho tương lai đổi mới ở Colombia.

### **GUADALAJARA (MEXICO)**

Sẽ là thiếu sót khi thảo luận về “Thung lũng Silicon” mới của Mỹ Latinh mà không đề cập đến trung tâm công nghệ ấn tượng Guadalajara của Mexico. Quê hương của dòng nhạc mariachi và rượu tequila đã nổi lên như một tâm điểm nhộn nhịp của sự đổi mới trong nền kinh tế lớn thứ hai của Mỹ Latinh và ngày nay đây là nơi đặt trụ sở của hơn 600 công ty công nghệ khác nhau, từ những công ty mới thành lập đến những công ty lớn đã thành danh.

Trong 15 năm qua, lĩnh vực công nghệ của thành phố đã thu hút hơn 4,5 tỷ đô la đầu tư và tạo ra 100.000 việc làm, với 77% trong tổng số 1,22 tỷ đô la được thu hút vào thành phố năm 2014 là cho lĩnh vực công nghệ. Trước đại dịch, thành phố dự kiến sẽ tạo thêm 6.000 việc làm mỗi năm - tiềm năng có thể sẽ thành hiện thực khi cuộc khủng hoảng y tế toàn cầu lắng xuống, với tầm quan trọng của lĩnh vực công nghệ trong việc thúc đẩy phục hồi kinh tế sau đại dịch.

Với gần 80.000 chuyên gia CNTT và 100.000 sinh viên giáo dục đại học sống ở Guadalajara tại những thời điểm bình thường, thành phố tự hào có một lượng lớn nhân tài cho các công ty thu hút, đó là dấu hiệu tốt cho một tương lai năng suất và cạnh tranh cao. Trong bối cảnh đó, Guadalajara được coi là Thung lũng Silicon của Mexico.

Mặc dù Mỹ Latinh còn có một chặng đường dài phía trước để vượt qua một số thách thức xã hội nghiêm trọng đang diễn ra, nhưng nó đã cho thấy những tiến bộ vượt bậc trong những thập kỷ gần đây. Với việc các chính phủ ngày càng nhận thức rõ vai trò của công nghệ trong sự phát triển tương lai quốc gia và với một số “Thung lũng Silicon” mới của khu vực đã tạo được dấu ấn trên trường quốc tế, tương lai của các công ty khởi nghiệp và đổi mới trong khu vực có vẻ tươi sáng hơn./.

**Minh Phụng** (Theo Startupuniversal)

# KHUNG HOẠCH ĐỊNH VÀ THỰC THI CHÍNH SÁCH KHỞI NGHIỆP CỦA UNCTAD: KHUNG CHÍNH SÁCH KHỞI NGHIỆP QUỐC GIA

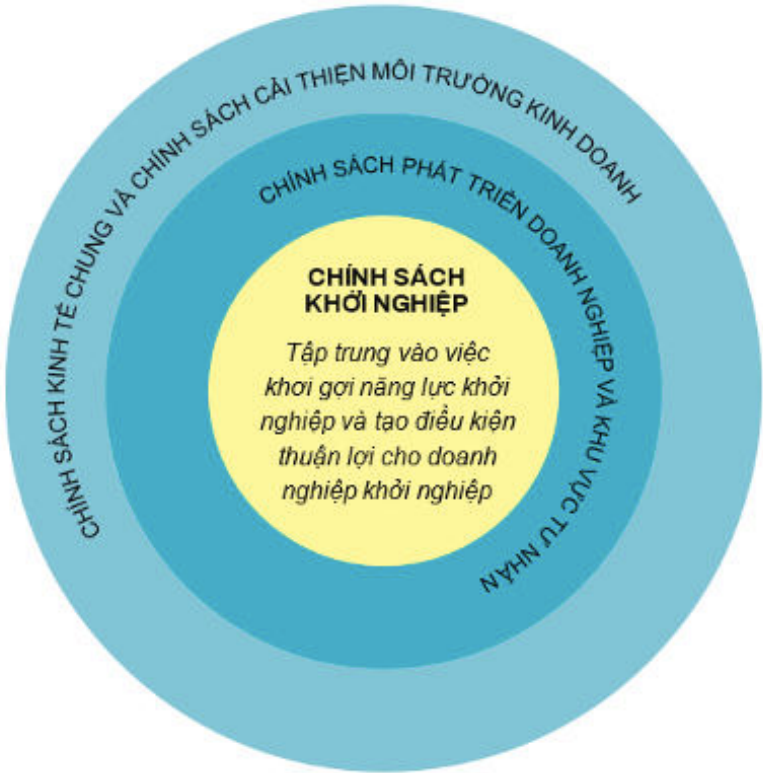
*Khung hoạch định và thực thi chính sách khởi nghiệp được Hội nghị Liên hợp quốc về Thương mại và Phát triển (UNCTAD) đề xuất nhằm hỗ trợ các nhà hoạch định chính sách của các nước đang phát triển và các nền kinh tế chuyển đổi trong việc thiết kế những sáng kiến, biện pháp và thể chế thúc đẩy khởi nghiệp. Đây là một khung cấu trúc bao gồm các lĩnh vực chính sách liên quan được đặt trong một chiến lược khởi nghiệp tổng thể giúp các nhà hoạch định chính sách tạo ra một môi trường thuận lợi cho khởi nghiệp, cũng như phát triển và mở rộng các doanh nghiệp mới.*

### GIỚI THIỆU

Khung chính sách khởi nghiệp của UNCTAD tập trung đặc biệt vào những chính sách nhằm gia tăng sự xuất hiện của các doanh nhân khởi nghiệp mới và tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động khởi nghiệp ở các nước đang phát triển và các nền kinh tế chuyển đổi (Hình 1). Khung chính sách cũng chú ý đến cách chính sách khởi nghiệp gắn kết với sự

phát triển của khu vực tư nhân và các chính sách kinh tế quốc gia, các chính sách góp phần cải thiện môi trường kinh doanh. Khung chính sách của UNCTAD nhằm giúp các nhà hoạch định thiết kế chính sách thúc đẩy khởi nghiệp trên các lĩnh vực và ngành, không phụ thuộc vào mức độ đổi mới, và bao gồm cả các dự án kinh doanh tìm kiếm lợi nhuận cũng như các dự án có mục tiêu khởi nghiệp xã hội.

**Hình 1.** Trọng tâm của khung chính sách khởi nghiệp



## **Bốn nguyên tắc hoạch định chính sách khởi nghiệp**

**1. Xây dựng sự đồng thuận:** các tổ chức phát triển nên đóng góp vào chiến lược khởi nghiệp quốc gia thông qua quá trình tham vấn sâu rộng giữa Chính phủ và đại diện của tất cả các lĩnh vực hoạt động kinh doanh, cộng đồng địa phương, các tổ chức giáo dục và tài chính.

**2. Tính bền vững:** xóa đói giảm nghèo, bình đẳng giới và bảo vệ môi trường là các mục tiêu cốt lõi.

**3. Thực hiện:** cần xác định rõ vai trò của các Bộ cũng như khu vực tư nhân và xã hội.

**4. Giám sát và đánh giá:** cần đo lường định kỳ hiệu quả của chính sách và đưa các phản hồi chính sách một cách thường xuyên vào quá trình hoạch định chính sách.

Mục tiêu bao trùm của Khung chính sách khởi nghiệp là đóng góp vào sự phát triển đồng đều và bền vững ở các nước đang phát triển và các nền kinh tế chuyển đổi. Các Mục tiêu Phát triển bền vững của Liên hợp quốc được lồng ghép vào từng lĩnh vực của khung chính sách, bao gồm xóa đói giảm nghèo, bình đẳng giới và môi trường bền vững, v.v..

Bên cạnh đó, chính sách khởi nghiệp không thể tách biệt hoàn toàn với các chính sách phát triển kinh tế quốc gia. Việc gắn kết chặt chẽ là điều cần thiết để đạt được những tác động tích cực cũng như được hưởng lợi từ sự hiệp lực của các chính sách và tối đa hóa tăng trưởng kinh tế và xã hội mà chúng có thể mang lại. Điều này đòi hỏi sự vào cuộc của chính phủ, sự cam kết mạnh mẽ của các Bộ và sự phối hợp giữa các Bộ, sự hợp tác của khu vực tư nhân và các bên liên quan khác, bao gồm các tổ

chức học thuật, tổ chức phi chính phủ và tổ chức cộng đồng. Trong một hệ sinh thái khởi nghiệp hiệu quả, nhiều bên liên quan góp phần tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động khởi nghiệp. Đó là một hệ thống các mối quan hệ cùng có lợi và tự duy trì liên quan đến các tổ chức, con người và quy trình hoạt động cùng với mục tiêu tạo ra các doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo. Hệ thống này bao gồm doanh nghiệp (các doanh nghiệp lớn và nhỏ cũng như các doanh nhân), các nhà hoạch định chính sách (cấp quốc tế, quốc gia, khu vực và địa phương), các tổ chức giáo dục (giáo dục tiểu học, trung học và đại học), mạng xã hội và các thành phần xã hội khác.

Trong hoạch định chính sách khởi nghiệp, 'không có một công thức phù hợp cho tất cả'. Khung chính sách khởi nghiệp của UNCTAD nêu bật các lĩnh vực chính sách chính cần tính đến và đề xuất các mục tiêu và lựa chọn chính sách dưới dạng các hành động được khuyến nghị trong từng lĩnh vực. Mặc dù bối cảnh kinh tế và xã hội của quốc gia và những thách thức mà một quốc gia phải đối mặt sẽ quyết định phần lớn cách tiếp cận tổng thể đối với chiến lược thúc đẩy khởi nghiệp, tuy nhiên UNCTAD xác định sáu lĩnh vực ưu tiên có tác động trực tiếp đến hoạt động khởi nghiệp và cũng chính là trọng tâm chính sách, bao gồm: xây dựng chiến lược quốc gia về khởi nghiệp; tối ưu hóa môi trường pháp lý; tăng cường giáo dục và kỹ năng khởi nghiệp; tạo điều kiện thuận lợi cho việc trao đổi và đổi mới công nghệ; cải thiện khả năng tiếp cận tài chính; và thúc đẩy nhận thức và kết nối mạng lưới (Hình 2).



**Hình 2.** Các thành tố chính của khung chính sách khởi nghiệp của UNCTAD



**Bảng 1.** Xây dựng chiến lược khởi nghiệp quốc gia

Mục tiêu chính sách	Hành động khuyến nghị
a. Xác định những thách thức cụ thể của quốc gia	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lập bản đồ hiện trạng khởi nghiệp trong nước;</li> <li>• Xác định các cơ hội và thách thức khởi nghiệp theo từng quốc gia cụ thể.</li> </ul>
b. Xác định mục tiêu và đặt mức độ ưu tiên	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Xác định chiến lược để đạt được các mục tiêu cụ thể và tiếp cận các nhóm mục tiêu cụ thể;</li> <li>• Phát triển các hành động ưu tiên.</li> </ul>
c. Đảm bảo sự nhất quán của chiến lược khởi nghiệp với các chính sách quốc gia khác	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Điều chỉnh chiến lược khởi nghiệp với chiến lược phát triển tổng thể và các chiến lược phát triển khu vực tư nhân khác;</li> <li>• Quản lý tương tác và tạo hiệp lực chính sách.</li> </ul>
d. Tăng cường khung thể chế	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Chỉ định một tổ chức chính;</li> <li>• Thiết lập một cơ chế điều phối hiệu quả và làm rõ các nhiệm vụ;</li> <li>• Tương tác với khu vực tư nhân và các bên liên quan khác;</li> <li>• Đảm bảo cung cấp dịch vụ giống như doanh nghiệp.</li> </ul>
e. Đo lường kết quả, đảm bảo quá trình học chính sách (policy learning)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Xác định các chỉ số hiệu suất rõ ràng và giám sát tác động;</li> <li>• Thiết lập các quy trình giám sát và đánh giá độc lập;</li> <li>• Đưa phản hồi chính sách vào quá trình hoạch định chính sách.</li> </ul>

Khung chính sách khởi nghiệp của UNCTAD hướng dẫn các vấn đề cụ thể cần kiểm tra và đánh giá theo từng lĩnh vực; xác định các phương án chính sách cho phép các nhà hoạch định chính sách bắt đầu quá trình xây dựng chiến lược; đề xuất danh sách câu hỏi kiểm tra và nhiều tài liệu tham khảo dưới dạng các nghiên cứu điển hình và thực tiễn tốt nhất cung cấp thêm hướng dẫn về quá trình hoạch định và thực thi chiến lược. Các nghiên cứu điển

hình này nhằm trang bị cho các nhà hoạch định chính sách những khuyến nghị có thể thực hiện được nhằm tạo ra môi trường hỗ trợ và thuận lợi nhất cho các doanh nhân phát triển.

## **KHUNG CHÍNH SÁCH KHỞI NGHIỆP QUỐC GIA CỦA UNCTAD**

### **1. Xây dựng chiến lược khởi nghiệp quốc gia**

Khởi nghiệp là một trong những động lực quan trọng nhất tạo ra việc làm và tăng trưởng kinh tế và

là yếu tố quan trọng đối với sự phát triển của khu vực DNNVV. Bên cạnh đó, khởi nghiệp cũng giúp tăng năng suất và có thể giúp tìm ra các giải pháp kinh doanh thiết thực cho những thách thức xã hội và môi trường, bao gồm cả biến đổi khí hậu. Tuy nhiên, khởi nghiệp không phải lúc nào cũng được khuyến khích tích cực ở tất cả các nước đang phát triển thông qua các sáng kiến chính sách thúc đẩy khởi nghiệp. Cả lý thuyết và thực tiễn đều chứng minh rằng khởi nghiệp có thể tạo ra lợi ích xã hội ngoài lợi ích cá nhân. Vì vậy, vai trò chủ động của các chính phủ trong việc hỗ trợ khởi nghiệp là cần thiết và đòi hỏi một cách tiếp cận có hệ thống. Các yếu tố chính của chiến lược khởi nghiệp quốc gia được trình bày trong Bảng 1.

### **Mục tiêu chính sách và những hành động khuyến nghị**

#### ***a. Xác định thách thức cụ thể của quốc gia***

Chiến lược khởi nghiệp quốc gia cần được điều chỉnh để phù hợp với điều kiện cụ thể của quốc gia. Do đó, điều quan trọng là phải làm rõ khởi nghiệp được kỳ vọng sẽ đóng góp như thế nào vào các mục tiêu phát triển chung của quốc gia và nơi chính sách cần can thiệp để đạt được các mục tiêu đó. Gợi ý chính sách nào là phù hợp nhất phụ thuộc vào mức độ khởi nghiệp hiện có ở một quốc gia nhất định và đặc điểm của quốc gia đó. Tỷ lệ khởi nghiệp so với quy mô lực lượng lao động và mức độ đổi mới của các công ty khởi nghiệp khác nhau đáng kể giữa các quốc gia. Khi số lượng công ty khởi nghiệp thấp, các biện pháp khuyến khích có thể hữu ích để khuyến khích nhiều người hơn thành lập doanh nghiệp của riêng họ; khi số lượng đã cao, chính sách khởi nghiệp có thể tập trung vào việc giúp các doanh nghiệp ổn định và phát triển.

Thông thường, các quốc gia có thu nhập thấp có tỷ lệ lao động tự trả công (own-account workers) cao trong lực lượng lao động. Nhiều người trong số này có thể được phân loại là doanh nhân cần khởi

ngiệp, tức là những cá nhân bị thúc đẩy khởi nghiệp do họ không có lựa chọn công việc tốt hơn. Trong các xã hội giàu có hơn, tỷ lệ cần khởi nghiệp có xu hướng thấp hơn và các công ty khởi nghiệp được thành lập vì những người sáng lập của họ nhận thấy một cơ hội kinh doanh tốt. Tùy thuộc vào các loại hình khởi nghiệp phổ biến ở một quốc gia, nhu cầu hỗ trợ của công chúng là rất khác nhau.

Tinh thần khởi nghiệp có thể bị kìm hãm bởi các yếu tố rất khác nhau. Điều quan trọng là phải lập bản đồ hiện trạng khởi nghiệp trong nước và xác định những thách thức và cơ hội chính là gì. Một số chính phủ có thể nhấn mạnh những lỗ hổng trong hệ thống giáo dục của họ, vốn không phát triển được các kỹ năng quản lý và kỹ thuật cần thiết, hoặc có thể không hỗ trợ đầy đủ cho sự sáng tạo và thử nghiệm; các chính phủ khác có thể thấy rằng các quy định kinh doanh hiện hành quá phức tạp và không khuyến khích các công ty khởi nghiệp; và trong một số tình huống, hệ thống tài chính có thể được xác định là điểm nghẽn nghiêm trọng nhất. Mức độ liên quan của các ràng buộc có thể khác nhau về cơ bản ở các quốc gia. Một số loại hình công ty có thể dễ dàng tiếp cận tài chính, trong khi những loại hình khác thì không; một số hoạt động có thể bị kìm hãm do gặp khó khăn trong việc thực thi hợp đồng, trong khi đối với những hoạt động khác, khó khăn chính là xin giấy phép kinh doanh; và một số vùng có thể khuyến khích khởi nghiệp hơn những vùng khác.

#### ***b. Xác định mục tiêu và đặt mức độ ưu tiên***

Trên cơ sở phân tích các đặc điểm và các hạn chế ràng buộc, điều quan trọng là phải xác định các mục tiêu của chiến lược khởi nghiệp quốc gia. Các chính sách khởi nghiệp có thể theo đuổi nhiều mục tiêu khác nhau và do đó việc đặt ra các ưu tiên là khác nhau ở mỗi quốc gia. Chẳng hạn, chiến lược có thể nhấn mạnh vào việc hiện đại hóa các cộng đồng nông nghiệp; nhảy vọt sang các công nghệ thế

hệ tiếp theo; gia tăng và đa dạng hóa xuất khẩu; tạo cơ hội kinh tế mới cho phụ nữ; tăng cường việc làm cho thanh niên; vượt qua hàng rào ngăn cách dân tộc; hoặc tái hòa nhập những người từng tham chiến ở các quốc gia sau xung đột.

Các mục tiêu cụ thể được xác định để thúc đẩy tất cả các khía cạnh khác nhau của chiến lược khởi nghiệp quốc gia, từ việc thiết lập thể chế đến các công cụ chính sách cụ thể. Ví dụ, nếu mục đích chính là hỗ trợ các công ty khởi nghiệp phát triển công nghệ và thị trường mới trong nước, thì việc xác định chương trình tương ứng thuộc Bộ Khoa học và Công nghệ hoặc Bộ Công Thương là hợp lý. Các công cụ thích hợp sẽ bao gồm các vườn ươm công nghệ, quỹ đầu tư mạo hiểm, mạng lưới cố vấn kinh doanh, các cuộc thi lập kế hoạch kinh doanh quốc gia hoặc các chương trình cho phép các doanh nhân non trẻ làm quen với thị trường xuất khẩu, ví dụ như thông qua việc tham gia các hội chợ hoặc tổ chức các hiệp hội xuất khẩu.



Nhiều quốc gia đã thiết lập các chương trình phát triển khởi nghiệp đặc biệt cho phụ nữ. Điều này dựa trên quan sát rằng phụ nữ có thể bị phân biệt đối xử trong lực lượng lao động và đặc biệt là giữa các doanh nhân, mặc dù họ thường có trình độ học vấn tốt và quản lý công việc kinh doanh của mình rất có trách nhiệm.

Ở các nước khác, lực lượng lao động rất trẻ, với số lượng lớn thanh niên tham gia thị trường lao

động mỗi năm. Khi thị trường lao động chính thức không thể có đủ việc làm cho lực lượng lao động bổ sung, có thể cần các chương trình đặc biệt để khuyến khích tinh thần khởi nghiệp của thanh niên. Các chương trình như vậy có thể xây dựng dựa trên các công cụ cụ thể có thể bao gồm từ việc nhấn mạnh vào đào tạo quản lý trong hệ thống giáo dục đến huấn luyện các doanh nhân trẻ tương lai bởi các nhà đầu tư có kinh nghiệm.

Một số quốc gia cũng đang thực hiện các chương trình cụ thể để trao quyền cho các nhóm dân cư bị giảm cơ hội kinh doanh do sự mất cân bằng dân tộc. Ở đây, hỗ trợ khởi nghiệp là một phần của các chương trình hành động.

Các chính sách khởi nghiệp cũng có thể tạo ra các kết quả phát triển bền vững và bao trùm. Các dự án trong các lĩnh vực như nhà ở xã hội, nước sạch cho cộng đồng nông thôn, quản lý chất thải, dịch vụ y tế cho người nghèo, tài chính vi mô ở các khu vực thu nhập thấp hoặc bảo tồn đa dạng sinh học cần các nhà đầu tư quan tâm đến việc tạo ra giá trị xã hội hoặc môi trường, ngoài lợi nhuận tài chính. Điều này đòi hỏi các doanh nhân năng động, sáng tạo trong việc đạt được tác động xã hội và cam kết thực hiện mục tiêu làm cho sản xuất và tiêu dùng bền vững hơn. Các nhà hoạch định chính sách có thể tạo điều kiện thuận lợi cho khởi nghiệp xã hội thông qua việc áp dụng các biện pháp mục tiêu trong tất cả sáu lĩnh vực của khuôn khổ.

*c. Hiệu quả của các chiến lược phát triển khởi nghiệp phụ thuộc vào cách thức (i) các yếu tố khác nhau của chiến lược được lồng ghép; (ii) cách chúng phù hợp với các chiến lược phát triển tổng thể; và (iii) với năng lực cạnh tranh quốc gia và các chính sách phát triển khu vực tư nhân. Sự hài hòa với các quy trình chiến lược được theo đuổi bởi các bộ khác nhau và các ủy ban quốc gia là rất quan trọng để khai thác sự hợp lực.*

Thách thức đầu tiên là tính gắn kết bên trong

của chiến lược. Các thành phần chính của nó (Hình 2) cần được thiết kế và phối hợp theo cách phản ánh tính hệ thống của sự phát triển tinh thần khởi nghiệp. Nếu hạn chế ràng buộc nhất không được giải quyết, các cải tiến trong các lĩnh vực khác có thể không mang lại kết quả như mong đợi. Vì khởi nghiệp là một hiện tượng mang tính hệ thống, điểm nghẽn trong một lĩnh vực này có thể trở thành điểm nghẽn cho tất cả các lĩnh vực khác. Doanh nghiệp chỉ có thể phát triển nếu môi trường tổng thể cho phép họ có được tất cả các yếu tố đầu vào bên ngoài mà họ yêu cầu, ví dụ: kỹ năng, tài chính hoặc dịch vụ công nghệ - vào đúng thời điểm.

Thách thức thứ hai là đưa chiến lược khởi nghiệp quốc gia vào kế hoạch phát triển tổng thể của Chính phủ. Các mục tiêu đặt ra trong các kế hoạch phải được phản ánh trong các mục tiêu cụ thể của phát triển khởi nghiệp, ví dụ: liệu việc thúc đẩy khởi nghiệp có nên tập trung vào các thành phần kinh tế hoặc các nhóm xã hội cụ thể hay không.

Thách thức thứ ba và là thách thức lớn nhất là sự phù hợp của chiến lược khởi nghiệp với chương trình nghị sự phát triển rộng hơn của khu vực tư nhân. Mặc dù tất cả các loại hình hoạt động kinh doanh và khởi nghiệp đều có giá trị đối với sự phát triển kinh tế - tạo ra giá trị gia tăng, doanh thu và cơ hội việc làm - các công ty khởi nghiệp đặc biệt quan trọng đối với chiến lược phát triển khu vực tư nhân khi chúng nâng cao lợi thế cạnh tranh của quốc gia. Do đó, chính sách khởi nghiệp là một bộ phận cấu thành của chính sách năng lực cạnh tranh quốc gia tổng thể. Điều này đòi hỏi một cách tiếp cận chính sách nhất quán kết nối các lĩnh vực khác nhau của phát triển khu vực tư nhân, bao gồm chính sách công nghiệp, xúc tiến đầu tư, tạo điều kiện thuận lợi cho thương mại, xúc tiến xuất khẩu, thúc đẩy DNVVN cũng như chính sách tài khóa.

#### *d. Tăng cường khung thể chế*

Cách các chính sách khởi nghiệp được thực

hiện cũng quan trọng đối với sự thành công, giống như việc lựa chọn đúng công cụ. Bước đầu tiên là chỉ định một tổ chức lãnh đạo phụ trách phát triển khởi nghiệp, có thể là một nhóm công tác, Bộ hoặc cơ quan trong chính phủ được giao trách nhiệm cho các giai đoạn cần thiết để xây dựng chiến lược phát triển khởi nghiệp quốc gia, từ việc xác định các mục tiêu tổng thể đến việc thực hiện và giám sát. Các đầu mối sau đó được thành lập để giúp điều phối việc thực hiện các chính sách khởi nghiệp và tạo điều kiện liên kết với các bên liên quan.

Việc hỗ trợ các doanh nghiệp mới nên được cung cấp theo cách thức kinh doanh và tập trung vào khách hàng. Điều quan trọng là các nhà cung cấp dịch vụ phải hiểu các vấn đề khi bắt đầu kinh doanh và phản hồi của họ phải nhanh chóng. Điều này có ý nghĩa đối với cách các cơ quan như vậy được tổ chức, nhân sự mà họ tuyển dụng và hệ thống khuyến khích nội bộ của họ.

Sự phát triển của doanh nhân phụ thuộc vào nhiều yếu tố phụ thuộc lẫn nhau mà không thể bị ảnh hưởng bởi một thể chế duy nhất. Do đó, điều quan trọng là phải thiết kế các thỏa thuận làm việc chung. Cách tiếp cận phối hợp như vậy đòi hỏi các nhiệm vụ, năng lực và trách nhiệm phải được xác định rõ ràng và được thống nhất giữa tất cả các đối tác thể chế. Cơ chế điều phối có thể được bắt đầu bằng cách thành lập một nhóm làm việc công - tư hoặc hội đồng tư vấn và sau đó có thể dưới hình thức một cơ quan được thể chế hóa đầy đủ. Trong hầu hết các trường hợp, việc xây dựng dựa trên các thể chế hiện có đã được chứng minh là thành công trong việc nuôi dưỡng và thực hiện các sáng kiến khởi nghiệp là điều hợp lý. Mặc dù chính phủ cần phải là một phần của cơ chế như vậy, nhưng tốt hơn hết là thể chế, hội đồng hoặc nhóm làm việc không phụ thuộc vào sự lãnh đạo chính trị vào thời điểm hiện tại, để đảm bảo tính bền vững. Việc hình thành các mạng lưới hỗ trợ công - tư cũng cần được hỗ





trợ ở cấp địa phương, vì các mạng lưới địa phương có thể cung cấp các giải pháp cho các công ty mới thành lập phù hợp với điều kiện nhu cầu của địa phương và được cung cấp thông qua các mối quan hệ dựa trên niềm tin được cá nhân hóa hơn.

Khu vực tư nhân cần có tiếng nói và quyền sở hữu đối với chiến lược phát triển khởi nghiệp và tích cực tham gia vào tất cả các bước từ thiết kế chính sách đến thực hiện. Những người làm kinh doanh là hình mẫu cho các doanh nhân tương lai, họ có kinh nghiệm thực tế trong việc xây dựng và thực hiện các kế hoạch kinh doanh và họ biết cách vượt qua những khó khăn thực tế. Ngoài ra, các công ty đã thành lập trong tương lai có thể trở thành đối tác kinh doanh của các công ty mới thành lập. Về mặt thực tiễn, đại diện của các doanh nghiệp tư nhân, hiệp hội doanh nghiệp, cơ quan truyền thông kinh doanh, tổ chức tài chính, mạng lưới cố vấn kinh doanh và những thứ tương tự cần tham gia vào việc xây dựng chiến lược quốc gia. Thu hút các bên liên quan khác từ học viện, tổ chức phi chính phủ và xã hội dân sự cũng rất quan trọng.

Các tổ chức phi chính phủ nên tham gia vào việc

thực hiện chương trình. Có nhiều tác nhân trong và điều quan trọng là các nhà hoạch định chính sách phải phân biệt giữa các chính sách và hành động cần được khu vực công định hướng và các chương trình và hành động sẽ được điều hành hiệu quả hơn bởi khu vực tư nhân hoặc các bên liên quan khác, chẳng hạn với tư cách là học viện và các tổ chức phi Chính phủ. Ví dụ, chuyên môn và nguồn lực của họ có thể được sử dụng để hỗ trợ các hoạt động quảng cáo thông qua phương tiện truyền thông kinh doanh hoặc huấn luyện khởi nghiệp bởi doanh nhân có kinh nghiệm.

#### *e. Đo lường kết quả và đảm bảo học chính sách*

Việc giám sát và đánh giá các chương trình khởi nghiệp rất quan trọng để đảm bảo các chính sách vẫn phù hợp và chúng phục vụ nhu cầu của các doanh nhân ở các giai đoạn phát triển khác nhau. Các nhà hoạch định chính sách phải chịu trách nhiệm về hiệu quả của chính sách, bao gồm các chương trình khởi nghiệp, do đó, họ phải chỉ ra các mục tiêu được đáp ứng ở mức độ nào.

Để cho phép đo lường tiến độ và kết quả, chiến lược khởi nghiệp quốc gia cần có các mục tiêu và

các mục tiêu có thể đo lường được. Chúng có thể bao gồm các chỉ số cơ bản như số lượng công ty khởi nghiệp được thành lập (nếu áp dụng theo lĩnh vực hoặc nhóm mục tiêu) và tỷ lệ tồn tại, đến các chỉ số kinh tế phức tạp hơn như giá trị gia tăng, tạo việc làm hoặc tạo ra xuất khẩu nhờ hoạt động khởi nghiệp gần đây, đến các chỉ số liên quan đến phát triển như xóa đói giảm nghèo, phụ nữ khởi nghiệp hoặc khởi nghiệp trong lĩnh vực năng lượng xanh.

Ngoài các chỉ số đo lường kết quả phát triển của chính sách khởi nghiệp, sự tiến bộ trong từng lĩnh vực chính sách riêng lẻ của khung chính sách khởi

ngiệp (thể chế, tiếp cận tài chính, giáo dục, v.v..) có thể được đo lường thông qua các chỉ số cụ thể hơn.

Đánh giá định kỳ thông qua các nghiên cứu tác động khách quan rất hữu ích để xác định mức độ đạt được các mục tiêu chính sách. Tổ chức đánh giá có thể sử dụng kết quả của các cuộc điều tra độc lập do các tổ chức hoặc viện nghiên cứu khác thực hiện. Các chính phủ cần đảm bảo rằng các bài học kinh nghiệm được đưa trở lại quá trình hoạch định chính sách khởi nghiệp.

**Nguyễn Lê Hằng** (theo UNCTAD)

### **Chiến lược Khởi nghiệp Quốc gia: danh sách các câu hỏi kiểm tra chính**

- Có các cuộc khảo sát để đánh giá môi trường khởi nghiệp quốc gia không?
- Có các cơ chế, chẳng hạn như các diễn đàn nhiều bên liên quan, để thúc đẩy đối thoại chính sách về khởi nghiệp không?
  - Quốc gia có khung chính sách riêng để thúc đẩy tinh thần kinh doanh không? Có chiến lược khởi nghiệp quốc gia không?
  - Có rõ ràng về các ưu tiên và loại hình khởi nghiệp mà quốc gia muốn khuyến khích không?
  - Có chính sách cụ thể nào để hỗ trợ các doanh nghiệp mới thành lập và DNNVV không?
  - Có các chính sách cụ thể để khuyến khích chuyển đổi sang khu vực kinh doanh chính thức không?
  - Chính sách khởi nghiệp có được phối hợp chặt chẽ với các chính sách quốc gia khác không? Khởi nghiệp có được gắn vào các chính sách quốc gia khác không?
  - Có bộ, cơ quan hoặc tổ chức nào hỗ trợ khởi nghiệp không? Có cơ quan cấp bộ chịu trách nhiệm điều phối chiến lược không?
  - Có chính sách thúc đẩy hoạt động khởi nghiệp chính thức giữa các nhóm dân cư cụ thể không?
  - Có các mục tiêu cụ thể hoặc các mục tiêu có thể đo lường được để tăng cường hoạt động khởi nghiệp không?
    - Chính phủ có đánh giá tác động của các biện pháp chính sách không?
    - Chính phủ có hỗ trợ đánh giá chính sách độc lập thường xuyên không?
    - Chính phủ có kết hợp các phản hồi từ các bài học kinh nghiệm vào quá trình hoạch định chính sách khởi nghiệp không?
      - Có báo cáo hằng năm (định kỳ) về khởi nghiệp không?